

RECENZÍÓK

Cikkismertetés: Transzdiszciplináris népegészségügyi modell a gyermekek és serdülők mentális egészség-fejlesztésére

Review: A transdisciplinary public health model for child and adolescent mental healthcare

Ismertető: [Bákonyi Dzsénifer](#)

Doi: [10.58701/mej.9704](https://doi.org/10.58701/mej.9704)

Ismertetett cikk: Ramaswamy, S., Sagar, J. V., & Seshadri, S. (2022). A transdisciplinary public health model for child and adolescent mental healthcare in low-and middle-income countries. *The Lancet Regional Health-Southeast Asia*, 3, 100024. [doi: 10.1016/j.lansea.2022.100024](https://doi.org/10.1016/j.lansea.2022.100024)

Kulcsszavak: transzdiszciplináris; népegészségügy; egészségmodell; mentális egyészség; gyermekellátás
Keywords: transdisciplinary; public health; health model; mental health; child healthcare

Összefoglaló

A gyermek- és serdülőkori mentális egészségügyi problémák nagy terhet jelentenek az alacsony és közepes jövedelmű országokban (low- and middle-income countries, továbbiakban: LMIC), ennek hátterében a szegénység és a gyermekkorban tapasztalt ártalmas élmények állnak. Ezekben az országokban az erőforrások szűkössége miatt a minőségi mentális egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés gyenge, és a képzett mentálhigiénés szakemberek, illetve a hatékony beavatkozási mód-szerek és anyagok hiányával is küzdenek az érintettek. Mivel a gyermekek fejlődésével és mentális egészségével kapcsolatos problémák számos tudomány-ágot és szolgáltatást érintenek, az említett kihívások nyomán a közegészségügyi modelleknek integrált megközelítéseket kell tartalmazniuk, hogy a veszélyeztetett gyermekek mentális egészségügyi és pszichoszociális ellátása megfelelő odafigyelést kapjon. Ez a cikk egy konvergencia-modellt mutat be a transzdiszciplináris közegészségügy gyakorlatára vonatkozóan. Annak érdekében, hogy a gyermek- és serdülőkori mentális egészségügyi ellátás hiányosságai és kihívásai megfelelően legyenek kezelve az alacsony és közepes jövedelmű országokban, komplex, multidiszciplinaritáson túlmutató holisztikus megfontolásokra van szükség, olyan kutatási stratégiák és módszerek alkalmazásával, amelyek a tudományterületek kollaborációjával jöhetnek létre. Ez a nemzeti szintű modell dél-ázsiai kontextusra lett kifejlesztve így releváns lehet valamennyi alacsony és közepes jövedelmű országban egyaránt. Különböző nyelveken nyújtott kapacitásépítési kezdeményezéseken és távoktatási szolgáltatásokon keresztül, nyilvános diskurzus sorozatok révén éri el a (gyermekellátási) szolgáltatókat és az érdekelt feleket. Nevezetesen a szülőket, a tanárokat, a védelmi feladatokat ellátó tisztviselőket, az egészségügyi dolgozókat és más érdekelt résztvevőket.

Summary

Access to quality mental health services in low- and middle-income countries (LMICs) is poor, despite the high burden of child and adolescent mental health problems due to poverty and childhood adversity. LMICs also face a shortage of trained mental health professionals due to limited resources, and a lack of standardized intervention modules and materials. As a result of these challenges, and given that child development and mental health concerns cut across a variety of disciplines, sectors and services, public health models must incorporate integrated approaches to address the mental health and psychosocial care needs of vulnerable children. This article presents a working model of convergence and transdisciplinary public health practice to address the gaps and challenges in child and adolescent mental health care in LMICs. Based in a government tertiary mental health facility, this national-level model reaches out to (child) service providers and stakeholders, duty bearers and citizens (namely parents, teachers, protection officers, health workers and other interested parties) through capacity building initiatives and tele-mentoring services, public discourse series developed for a South Asian context and delivered in different languages.

HÁTTÉR

A gyermekek és serdülők nagy része alacsony és közepes jövedelmű országokban él, ahol a mentális egészséget fejlesztő szolgáltatásokhoz való hozzáférés korlátozott, az Ártalmas Gyermekekori Élményeknek (adverse childhood experiences, ACEs) való kitettség pedig magas. A korai Ártalmas Élmények a legintenzívebb stresszforrásokként detektálhatók. A kutatók tíz negatív élménytípust elkülönítve vizsgálják az egyes ártalmas élménytípusok hosszútávú egészségügyi kockázatait. A gyermekeket érő súlyos hatások negatívan befolyásolják a neurológiai, biológiai és társadalmi fejlődést, továbbá növelik az egészségkárosító magatartásformák, a mentális zavarok és a testi betegségek kialakulásának kockázatát (Bákonyi, 2022). A kialakult fejlődési rendellenességek, érzelmi és viselkedési zavarok nagymértékben hozzájárulnak a gyermekek mentális egészségével kapcsolatos problémák globális terhéhez, és a gyermekekkel foglalkozó mentális egészségügyi szolgáltatások fejlesztésének középpontjában állnak.

A LMI-országokban a gyermek- és serdülőkori/ifjúsági mentális egészségügyi szol-

gáltatások megvalósításának akadályai közé tartozik a szakemberek hiánya, az elégtelen pénzügyi források, a beavatkozáshoz szükséges, kulturálisan megfelelő módszerek és eszközök szűkössége. Az ilyen környezetben ezért szükség van a korlátozott erőforrások optimalizálására, különösen az egészségügyi, oktatási és szociális fejlesztési osztályok ágazatközi együttműködésekén keresztül, valamint a szociális szolgáltatásokon keresztül.

Indiában a gyermekekori ártalmak előfordulásának növekedésére válaszul jött létre a Támogatás, Érdekképviselés és Mentális egészségügyi beavatkozások Veszélyeztetett és bajba jutott gyermekek számára (továbbiakban: SAMVAD, Support, Advocacy & Mental health interventions for children in Vulnerable circumstances And Distress) elnevezésű egyedülálló, országos szintű kezdeményezés. A SAMVAD víziója a gyermekek és serdülők pszichoszociális jólétének javítása, különösen a nehéz körülmények között élő gyermekek esetében, a mentális egészség és védelem integrált megközelítésének előmozdítása révén. A számos intézmény által támogatott SAMVAD egy korábban közösségi Gyermek és Ifjúsági

Mentális Egészség (továbbiakban: CAMH, Child and Adolescent Mental Health) elnevezésű szolgáltatási projekt kibővített változata, amely az ország számára jelentős erőforrásként szolgál. A SAMVAD a gyermekek és serdülők mentális egészségét és védelmét szolgáló támogatáshoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférést és azok elérhetőségét növeli.

EGÉSZSÉGMODELL

A négy területen – (1) gyermekgondozás és gyermekvédelem, (2) oktatás, (3) mentális egészség, valamint (4) jog és politika – működő SAMVAD modell [1. ábra] egye-

dülálló abban a tekintetben, hogy transzdiszciplináris megközelítéseket alkalmaz. Több tudományterületről érkező érdekelt felek párbeszédével és kapacitásának növelésével lehetővé teszi a CAMH komplex problémáinak megoldását. A SAMVAD kutatást, képzést, kapacitásépítést és kapcsolódó szolgáltatásokat foglal magában, olyan módszertanok alkalmazásával, amelyek monodiszciplináris szakértelemre támaszkodnak, ugyanakkor egyesítik a gyermekekkel kapcsolatban álló egyes érdekelt felek rendszer-szintű és ágazati prioritásait jellemző különböző nézőpontokat. A képzési anyagok a SAMVAD hivatalos [weboldalán](#) elérhetők.

SAMVAD	
- A CAMH módszereinek és protokolljainak fejlesztése a közvetlen beavatkozáshoz és a kapacitásépítéshez. - A CAMH programjaival és a védelemmel kapcsolatos ismeretek és készségek megerősítése a gyermekgondozásban valamennyi érintett dolgozó körében. - Tanulmányok, kutatások és érdekérvényesítés vállalása a gyermek- és ifjúságvédelemmel, valamint a mentális egészséggel és pszichoszociális ellátással kapcsolatos kérdésekben. - Nagyobb léptékűvé alakítható CAMH-védelmi modellek kidolgozása.	
1. Gyermekgondozás és gyermekvédelem - A CAMH integrálása az ország gyermekvédelmi rendszerébe a gyermekvédelmi tisztviselők képzése és kapacitásépítése révén. - A gyermekvédelmi rendszer felkészítése a veszélyeztetett gyermekeket érintő mentál-egészségügyi kockázatok és az őket érintő veszélyek azonosítására, az átirányításra és az azonnali segítségnyújtásra.	2. Oktatás - A CAMH-kérdések integrálása az oktatási terekbe. - A pedagógusok, (diák)tanácsadó szolgálatok támogatása, képzése, hogy képesek legyenek felismerni és kezelni a diákok érzelmi, viselkedési és tanulási problémáit. - Az első szintű mentál-egészségügyi támogatások előmozdítása, például életvezetési készségek oktatása.
3. Mentális egészség - A CAMH-tudatosság integrálása az elsődleges és közösségi szinten. - A másodlagos és harmadlagos szintű mentálhigiénés szolgáltatók képzése és kapacitásépítése. - A mentál-egészségügyi szolgáltatások összekapcsolása a gyermekvédelmi rendszerekkel.	4. Jog és politika - A CAMH-kérdések integrálása az igazságszolgáltatási rendszerekbe, igazságügyi nevelés, konzultációk révén. - A gyermekek fejlődését és mentális egészségét érintő jogszabályok kritikus felülvizsgálata.

1. ábra: A SAMVAD modell (Forrás: saját szerkesztés az ismertetett cikk alapján)

A transzdiszciplináris keretekkel összhangban a SAMVAD a részvételen alapuló, kreatív és készségalapú pedagógia innovatív tanítási és tanulási módszereit alkalmazza. A SAMVAD alapvető képzési programja a gyermekek mentális egészségével és védelmével kapcsolatos munka alapjaira összpontosít. Például a sebezhetőségre, a kockázatok és védőfaktorok összefüggéseinek azonosítására, kommunikációs és tanácsadási technikák alkalmazására, a gyermekek gyakori mentális zavaraira vonatkozó válaszlépésekre és a védelmi elhelyezésre.

A célkitűzések a különböző típusú gyermekgondozók és szolgáltatók sajátos szakmai igényeihez és feladataihoz igazodnak. Speciális programokat, tréningeket szerveznek a különböző ágazatokban dolgozó gyermekgondozók számára.

Bár a SAMVAD képzési programjainak hatékonyságát még nem vizsgálták szisztematikusan, a gyermekgondozók visszajelzései, a terepről érkező információk bizonyítékkal szolgálnak a programok relevanciájáról. A SAMVAD a Covid-19 pandémia idején fokozott körülményekkel kezdte meg működését Indiában virtuális tudáshálózatok létrehozásával és a személyes képzési műhelyek online programokhoz való igazításával. Az eddigi rövid működése alatt a kapacitásépítési kezdeményezések és távoktatási szolgáltatások révén ezer (gyermekgondozási) szolgáltatót, és számos érdekelt felet ért el nyilvános előadássorozatokon keresztül,

amelyeket különböző indiai nyelveken tartottak.

Ez a transzdiszciplináris gyermekmentális egészségügyi modell a gyermekvédelemben és közegészségügyben érdekelt felek összefogása révén megismételhető és adaptálható a LMI-országokban, ahol a gyermek és ifjúsági mentálegészségügyi rendszerek gyakran túlságosan széttagoltak. A SAMVAD megtestesíti azt, ahogy egy harmadlagos mentálegészségügyi intézmény jelentős közegészségügyi szerepet vállalhat, ahelyett, hogy egy kis népességcsoport ellátására és kezelésére szorítkozna.

AJÁNLÁS

A közelmúltban számos tanulmány hívta fel a figyelmet arra, hogy az ártalmas gyermekkori élményeket átélők fokozott mentális egészségügyi kockázatnak vannak kitéve, azonban a prevenció és intervenció kérdéseivel kevés kutatás foglalkozott ilyen komplex módon. Az ismertett modell relevanciája megkérdőjelezhetetlen a hazai gyermekekkel foglalkozó mentálhigiénés szakemberek számára és példaként szolgál valamennyi gyermek-egészségvédelemben érintett fél számára. Nemzedékünk feladata az aktuális stratégiák és a gazdasági lehetőségek újragondolása révén a veszélyeztetett gyermekek számára biztonsági hálózatok és eredményes szociális támogatások kiépítése.

HIVATKOZÁSOK

Ramaswamy, S., Sagar, J. V., & Seshadri, S. (2022). A transdisciplinary public health model for child and adolescent mental healthcare in low- and middle-income countries. *The Lancet Regional Health-Southeast Asia*, 3, 100024. doi: [10.1016/j.lansea.2022.100024](https://doi.org/10.1016/j.lansea.2022.100024)

Bákonyi, D. (2022). Cikkismertetés: Az ártalmas gyermekkori élmények fontos következményei, szisztematikus áttekintése és metaanalízise európai vonatkozásban. *Egészségfejlesztés*, 63(1), 69-71. doi: [10.24365/ef.v63i1.7515](https://doi.org/10.24365/ef.v63i1.7515)

INFORMÁCIÓK A SZERZŐRŐL

Bákonyi Dzszenifer

Debreceni Egyetem Pszichológiai Intézet, Debrecen
dzsenifer.bakonyi@gmail.com

CIKKINFORMÁCIÓK

Beküldve: 2023. 01. 31.

Elfogadva: 2023. 03. 09.

Megjelentetve: 2023. 06. 09.

Copyright © 2023 Bákonyi Dzszenifer. Kiadó: Multidiszciplináris Egészség és Jólét. Ez egy nyílt hozzáférésű cikk a CC-BY-SA-4.0 licenstszerződés alapján.